



Kunst, kultur og KI

En undersøkelse av erfaringer med og forståelse av kunstig intelligens blant norske forfattere og musikere

Rapportlansering

Johanne Stenseth Huseby og Sigurd M. N. Oppegaard

Fafo-frokost 15. januar 2026



Joanna Maciejewska

@AuthorJMac



You know what the biggest problem with pushing all-things-AI is? Wrong direction.

I want AI to do my laundry and dishes so that I can do art and writing, not for AI to do my art and writing so that I can do my laundry and dishes.

12:50 PM · Mar 29, 2024 · **3.3M** Views



568



22K



94K



3.7K



Om prosjektet

Lite prosjekt: Skraper i overflaten

- Finansiert av LO

Intervjuer med norske forfattere og musikere

- Fange deres perspektiver på og erfaringer med KI

Utforskende inngang

- Øyeblikksbilde
- Sitattung analyse

Begrensninger

- Lite prosjekt
- Rekrutteringsutfordringer: Få musikere
- Relativt etablerte forfattere

Hvorfor studere KI i kunst- og kulturbransjen?

Kreativitet: menneskenes særegne styrke?

- Posisjon utfordret av de nye store språkmodellene (generativ KI)

En næring der konsekvensene av KI kan bli spesielt store

- Arbeidskraften, tjenestene og varene er relativt dyre
- Fragmentert bransje (organisatorisk og normativt): Lite sannsynlig med enhetlige retningslinjer
- Mye av arbeidet er oppdragsbasert

Det finnes lite systematisert empirisk kunnskap om KI i norsk kunst- og kulturbransje

Hovedfunn

1. Forfattere og musikere tar i liten grad i bruk KI i sitt *kreative* arbeid

- Flere årsaker:
 - «KI genererer tekst, språk, fortellinger og lyd av for lav kvalitet»
 - «KI-modellene er trent på andre kunstneres åndsverk»
 - «KI har negative virkninger på lønns- og arbeidsvilkår»
- KI brukes til oppgaver som tilrettelegger for den kreative prosessen, og til å bearbeide musikk

«Nei, har ikke brukt det noen ting i mitt virke [...] Jeg kjenner veldig på alle de etiske tingene med det. At KI baserer seg på andres åndsverk, at det er veldig lite klimavennlig, det kjenner jeg veldig på, også generelt bare den der, at det går mot den menneskelige, hva skal man si, refleksjonen selv» (Ester, forfatter)

2. Utøverne opplever i all hovedsak ikke tap av inntekt eller oppdrag til KI, men er likevel bekymret

- Med noen unntak oppga ikke informantene å ha mistet inntekt eller oppdrag til KI til nå
- Likevel bekymrede: uklare fremtidsutsikter
- Stor tillit til jobben forbund og foreninger gjør med KI-problematikken
- Likevel en følelse av avmakt i møte med store teknologiselskaper og kulturaktører

«Vil noen fortsette å lese levende tekster når det finnes billigere tekster? Og vil forlagene fortsette å gi ut levende forfattere når det finnes billigere måter å produsere tekstene på? Og, ikke minst, hva brukes teksten jeg har skrevet til? Skal [Mark] Zuckerberg bli rik på min roman?» (Kristin, skjønnlitterær forfatter)

3. Normene knyttet til KI-bruk oppleves som uklare blant utøverne

- Grunnleggende skepsis knyttet til den moralske kritikken
- Vurderingskriterier for kvalitet: Er det kunstnerisk interessant og spennende?
 - Om ikke i dag, så i fremtiden?
- «Underholdningssegmenter» og sjangre der avsender spiller mindre rolle
- Opphavsrettsdiskusjon: Inspirasjon versus stjeling

«Ja, Romeo og Julie er jo en veldig typisk fortelling som har blitt fortalt igjen og igjen, med forskjellige folk og 'West Side Story' og 'Grease' og det blir bare gjentatt og satt på forskjellige steder. Og så bruker man da ryggmargen eller skjelettet på Romeo og Julie og så gjør man det på nytt i ny form. Og det er jo akkurat det samme» (Elin, manusforfatter)

4. KIs utvikling ses ofte i sammenheng med andre (negative) utviklingstrekk i bransjen

- Illustrasjon av eksisterende utfordringer
 - Maktkonsentrasjon
 - Presset kulturøkonomisk situasjon
- Behov for mer forskning!

«Det er en helt ekstrem situasjon. Og da tror jeg at snart så har de ikke mer penger og da frykter jeg at de produsentene, før de selv må si opp seg sjøl og selskapet går konk, så går de heller til KI for å få opp en 'pitch' på en film eller serie basert på en bok, eller hva det er for noe. Jeg føler at det er den som er nærmest» (Anne, manusforfatter)

Hva kan KI-bruken i norsk kunst- og kulturbransje fortelle om implikasjonene av KI i samfunnet mer generelt?

Thomas-teoremet

- Hvordan KI forstås og vurderes er mer avgjørende for hvilke konsekvenser teknologien får, enn hva KI-modellene faktisk «kan»
- Kontra den teknologiske determinismen som preger norsk KI-debatt
 - KI tar ikke jobben din – sjefen *velger å bruke KI*
- «Hvis mennesker definerer en situasjon som ekte, blir den ekte i sine konsekvenser»
- «Bra nok»-prinsippet
 - Potensielt negative virkninger på kunstnerisk kvalitet og kunstneres inntekter

Foto: Knudens fotosenter/DEXTRA Photo, DEX_KF_000454. Norsk teknisk museum: (<https://digitaltmuseum.no/021016617085/kvinne-ved-datamaskin>)





Sigurd M. N. Oppegaard

smo@fafo.no

Johanne Stenseth Huseby

jsh@fafo.no

fafo.no